

ВІСНИК ЦЕНТРУ®

Участь у сучасній світовій системі торгівлі – у руках Верховної Ради

Приєднання України до Світової організації торгівлі поліпшить доступ орієнтованої на експорт української економіки до світових ринків. Відкриття вітчизняних ринків для імпортової продукції позитивно відіб'ється на конкурентоспроможності української економіки, оскільки місцеві виробники будуть змушені вдосконалювати виробничі процеси та підвищувати якість продукції до світового рівня. У разі неспроможності Верховної Ради вчасно ухвалити відповідні закони Україна буде змушена погодитися на жорсткіші умови. Про це йдеться у зверненні МЦПД до народних депутатів, направленому напередодні розгляду законопроектів, важливих для вступу України до СОТ

Нехтувати вступом до СОТ дозволяють собі тільки периферійні економіки

Україна розпочала переговори зі Світовою організацією торгівлі (СОТ) ще 1993 року. Вона має реальні шанси бути нарешті прийнятою до неї у грудні 2005 року. Якщо Україна вступить до СОТ, інші члени цієї організації не зможуть запроваджувати нетарифні торговельні обмеження щодо неї та починати антидемпінгові розслідування без серйозно обґрунтованих аргументів. Це має поліпшити доступ наших експортерів на світові ринки. Нині членами СОТ є 148 країн, на які припадає 97% світового товарообігу, зокрема понад 95% світової торгівлі продовольчими товарами.

Звичайно, можна і не вступати до СОТ. Так, Україна може посісти місце серед таких країн, як Азербайджан, Білорусь, Бутан, Північна Корея та кілька десятків африканських країн¹. Усі вони разом мають частку у світовій торгівлі меншу за 3%. Якщо Україна орієнтуватиметься на цей "клуб", про вихід на світові ринки можна буде забути; і країни – члени СОТ, і решта держав зможуть встановлювати бар'єри для українських товарів. Підписання прямих двосторонніх міждержавних угод, по-перше, набагато дорожчий шлях, а по-друге – не існуватиме арбітражного органу, який спостерігатиме за виконанням цих договорів.

Часу обмаль

Час вступу вкрай важливий. Якщо Україна не вступить до СОТ у грудні 2005 року, вона муситиме переузгоджувати більшість договорів через нові жорсткіші умови, запроваджені з наступного року. Це передусім стосується обмежень на підтримку сільського господарства. Відкритість може призвести до зростання імпорту. Багато опонентів вступу до СОТ зауважують, що така відкритість знищить вітчизняного виробника через наповнення ринку дешевшими імпортними товарами. Проте досвід країн, які вступили до СОТ упродовж останнього десятиріччя, не підтверджує цього. Що більше: якщо відбувається витіснення вітчизняного виробника, він, маючи очевидні конкурентні переваги (менші транспортні витрати, впізнаваний бренд та ін.), найвірогідніше, має певні хити, які не виправляє або не може виправити через неможливість зменшити ціну чи підвищити якість до показників імпортованих товарів. Той факт, що Україна майже повністю забезпечує свій внутрішній продовольчий ринок продукцією вітчизняного виробництва, відображає неефективне використання наявних ресурсів і невикористання переваг міжнародного розподілу праці².

Щоб вступити до СОТ цього року, Верховна Рада має ухвалити низку законів, покликаних увідповіднити українське законодавство до норм СОТ. Це стосується

Видано посібник з управління неурядовими організаціями

Творчий центр "Каунтерпарт" (ТЦК) у рамках проекту "Голос громадськості" видав посібник з управління неурядовими організаціями "Чотири кроки до успіху". Посібник охоплює такі теми:

- менеджмент НУО;
- написання проекту;
- управління людськими ресурсами;
- громадсько-ділові стосунки.

"Практичні приклади, наведені у посібнику, – це втілення в життя теоретичних матеріалів, пристосованих і відпрацьованих у реаліях сучасного життя третього сектору України", – зазначила у передмові директор ТЦК Оксана Павлова.

Підручник розповсюджується безплатно. Друкований примірник можна отримати в межах України, надіславши конверт формату А4 з вашою зворотною адресою і марками на суму 3,50 грн. Марії Криворучко на адресу: вул. Пимоненка, 13а, Київ, Україна, 04050, МЦПД, "Голос Громадськості". Публікацію також можна отримати в офісі МЦПД.

За додатковою інформацією щодо розповсюдження підручника та замовлення додаткових примірників звертайтеся, будь ласка, до Марії Криворучко за телефоном (044) 484-4409 та електронною поштою: mkryvoruchko@icps.kiev.ua.

Підручник видано під час проведення тренінгово-консультаційного компоненту з посилення спроможності НУО в містах реалізації проекту "Голос громадськості": Алчевськ, Коломия, Комсомольськ, Луцьк, Макіївка, Чернігів. Проект виконують Світовий банк, компанія ПАДКО та Міжнародний центр перспективних досліджень за фінансування Канадської агенції з міжнародного розвитку.

¹ Наразі Росія також активно проводить переговори щодо вступу.

² Вирощування цукрових буряків, наприклад, є неприбутковим. Україна могла б більш ефективно використовувати землю під цією культурою, імпортуючи тростинну сировину для переробки.

передусім забезпечення прав власності (насамперед інтелектуальної) та більшої відкритості внутрішніх ринків (фінансового, автомобільного, сільськогосподарського та ін.).

Без ухвалення цих рішень Україна не має шансів бути прийнятою до СОТ цього року. У такому разі Україна не зможе запобігати/протистояти антидемпінговим розслідуванням і квотам на свої товари. Це призведе до сповільнення темпів економічного зростання в Україні. Незважаючи на підтримку нової влади світовою громадою, політики передусім зазвичай хвилюються за власних виборців. Заява іноземного політика про підтримку України дасть йому набагато менше голосів, аніж повідомлення, що він забезпечив для сотні своїх виборців робочі місця, відкривши ринок України для їхньої продукції. Тому жорсткий граничний термін вступу до СОТ, проголошений урядом, послаблює позиції України на переговорах. Україна змушена йти на поступки щодо рівня відкритості своїх ринків, яких не роблять навіть деякі члени СОТ: наприклад, Канада досі обмежує доступ іноземних фінансових організацій на свій ринок. Однак світовий досвід переконали, що інтеграція до СОТ не є "грою з нульовою сумою": зазвичай вона забезпечує економічними вигодами всіх учасників.

Основні проблемні точки

23 червня Верховна Рада не змогла ухвалити низку законів щодо вступу до СОТ. На нове доопрацювання відправлено закон про розповсюдження нелегальних записів на лазерних дисках, який є найбільшим каменем спотикання у переговорах зі США. Не було ухвалено і два "сільськогосподарські" закони – щодо імпорту квот на цукор-сирець та експорту шкіри. Останні закони провалили фракція соціалістів, які не взяли участь у голосуванні, і частина Народної (колишньої аграрної) партії. Позиція СПУ видається доволі дивною, враховуючи те, що саме ця фракція отримала портфель міністра з питань аграрної політики. Схоже, з приводу ухвалення цих законів уряду було легше домовитися з опозиційними фракціями: наприклад, "Регіони України", за словами її члена Володимира Броннікова, можуть підтримати ці закони в першому читанні.

Законопроект про внесення змін до деяких законів України (щодо імплементації законодавства до вимог

³ Квота "А" – поставки цукру на внутрішній ринок для задоволення внутрішніх потреб; квота поставки "В" – кількість цукру для поставки за межі України за міжнародними договорами; квота "С" – цукор, вироблений понад квоти "А" та "В" і призначений для реалізації його власниками виключно за межами країни.

багатосторонньої Угоди про торгівельні аспекти прав інтелектуальної власності (ТРИПС) СОТ – ключовий у досягненні угоди щодо надання США Україні статусу ринкової економіки. Без ухвалення цього рішення немає жодних шансів вступити до СОТ цього року. За даними Office of US Trade Representative (USTR), Україна залишається одним із лідерів нелегального виробництва та розповсюдження лазерних дисків. Депутати, які вже вдруге цього року не змогли ухвалити цей законопроект, зазначають негативні наслідки його ухвалення. Зокрема йдеться про те, що підприємства з виготовлення дисків для лазерних систем зчитування – високотехнологічні й високоприбуткові об'єкти, тож можливе закриття їх може негативно вплинути на економіку. Ці твердження хибні. Зараз активно обговорюють перехід від CD-ROM і DVD на інші технології, наприклад, Blu-ray. Запис на "болванку" нині доступний для багатьох користувачів звичайних персональних комп'ютерів, а більшість малих піратських студій використовують аналогічну, порівняно недорогу техніку. Щодо рентабельності виробництва записаних лазерних дисків, то тут часто плутають реальну вартість створення диска та запису (яка вкрай низька, буквально кілька десятків центів) та ціну записаного продукту (програми, пісні, фільму). У більшості ліцензійних лазерних дисків вартість записаного продукту (тобто саме інтелектуальна власність) набагато вища за вартість створення додаткової копії цього продукту.

Закон України "Про внесення змін до Закону України "Про державне регулювання виробництва і реалізації цукру" мав вилучити квоти "В" і "С" з тексту закону³. Ці квоти суперечать нормам СОТ. Головне ж – з часу ухвалення закону їх жодного разу не застосовували. Це викликано тим, що світові ціни на цукор набагато нижчі за ціни в Україні. Вищі ціни підтримують формально задля підтримки виробників цукру. Проте наявність обмежень не призвела до якісних змін. В Україні відбувається штучне збільшення затрат цукрових заводів через наявність на їхньому балансі непрофільних активів (дитячих садків, клубів та ін.). Водночас непрозорий розподіл квоти на виробництво цукру за різниці рівнів рентабельності між цукром з вітчизняних цукрових буряків і цукру-сирцю з тростини призводить до корупції в цій сфері. Це

зумовлює низьку ефективність галузі в цілому.

Закон України "Про внесення змін до Закону України "Про вивізні (експортне) мито на живу худобу та шкіряну сировину" мав на меті зробити цей ринок відкритішим. Зараз 99,6% експорту шкіряної сировини здійснюється до Республіки Молдова без сплати експортного мита в рамках Угоди про вільну торгівлю. Припинення цього штучного експорту має призвести до збільшення експорту товарів глибокої обробки – шкіри та виробів з неї.

Зазначені "сільськогосподарські" закони варто було б ухвалити, навіть якби Україна і не прагнула вступити до СОТ. Вони прибирають з тексту законів умови, що жодного разу не застосовувалися, або ставлять перепони на шляху сірого експорту, який використовує прогаліни у законодавстві. Жоден з них не може негативно вплинути на агропромисловий сектор.

Парламент має повернутися до розгляду законопроектів, необхідних для вступу до СОТ, до закінчення поточної сесії. В іншому разі вступ до СОТ затримається принаймні на рік. Ухвалення законів на останній сесії, яка відбуватиметься в атмосфері домінування імперативу парламентських виборів 2006 року, буде занадто ускладнено. Що більше, суто технічні затримки під час ухвалення законів восени можуть унеможливити вступ до СОТ цього року. ■

Звернення було розповсюджено 5 липня 2005 року.

За додатковою інформацією звертайтеся, будь ласка, до Олександра Жолудя за телефоном (044) 272-1050 та електронною поштою ozholud@icps.kiev.ua.

Оптимізація архіву Квартальних передбачень

Електронний архів публікацій **квартальні передбачення** на інтернет-сторінці МЦПД з 1 вересня 2005 року буде ущільнено:

- публікації з 1997 до 1999 року, як і раніше, зберігатимуться в повному обсязі;
- публікації з 2000 до 2005 року зберігатимуться лише у скороченому вигляді (резюме).

Повні електронні версії прибраних публікацій у разі потреби надсилатимуться за запитом відвідувачів електронною поштою.

вісник центру є щотижневою публікацією Міжнародного центру перспективних досліджень, що розповсюджується електронною поштою. Якщо ви хочете бути внесеними до списку розсилання бюлетеня, надішліть інформацію про себе на адресу: marketing@icps.kiev.ua.

Редактор **вісника центру** Євген Шульга (shulha@icps.kiev.ua)
Телефон: (044) 236-4477.

Передрук матеріалів дозволено з відома Центру.

Міжнародний центр перспективних досліджень – незалежна дослідницька організація, що має на меті інтелектуальну підтримку процесу ухвалення політичних рішень в Україні.

Директор Центру Віра Нанівська.

Адреса: вул. Пимоненка, 13а, Київ, Україна, 04050.

Телефон: (044) 236-4377, 236-4477. Факс: (044) 236-4668

Web: <http://www.icps.kiev.ua/>